

Utvärdering och utveckling av styrelsearbetet i Österbottens välfärdsområde

Bakgrund

Österbottens välfärdsområde är ett av 21 välfärdsområden i Finland. Välfärdsområdet ansvarar för social- och hälsovården samt räddningsväsendet i regionen. I kapitel 12 av lagen om välfärdsområden stadgas det om besluts- och förvaltningsförfarandet i välfärdsområdet. Förfarandet styrs utöver av lagen om välfärdsområden bland annat även av förvaltningslagen (434/2003) och de allmänna principerna inom förvaltningen.

Varje välfärdsområde ska i enlighet med 95 § i lagen om välfärdsområden ha en förvaltningsstadga där ledningssystemet, organen samt fördelningen av uppgifter och befogenheter mellan olika organ fastställs. Förvaltningsstadgan ska innehålla bestämmelser om ordnandet av förvaltningen och verksamheten, välfärdsområdets organ- och tjänsteinnehavarstruktur samt befogenhets- och ansvarsfördelningen mellan organen och tjänsteinnehavarna. Förvaltningsstadgan ska även innehålla behövliga bestämmelser om ordnandet av förvaltningen och verksamheten, om besluts- och förvaltningsförfarandet och välfärdsområdesfullmäktiges verksamhet i störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden.

Välfärdsområdesstyrelsen leder välfärdsområdets verksamhet, förvaltning och ekonomi. Välfärdsområdesstyrelsen ska även tillsätta påverkansorgan för välfärdsområdet, vilka är ungdomsfullmäktige, rådet för personer med funktionsnedsättning och äldrerådet.

Målet med utvärderingen

Vasa universitets utvärderingsgrupp inom social- och hälsovetenskaper är berett att tillsammans med Österbottens välfärdsområdes tjänstemannaledning och välfärdsområdesstyrelse genomföra ett långsiktigt utvärderingsprojekt utgående från de principer som tillämpas i samband med utvecklande utvärderingar. Utvärderingsprojektet som utgör en del av forskningssamarbetet mellan Österbottens välfärdsområde och Vasa universitet syftar till att stöda effektiviteten hos det strategiska ledarskapet i välfärdsområdet. Målet med utvärderingen är att stöda Österbottens välfärdsområde i det arbete som syftar till att utveckla verksamheten i välfärdsområdesstyrelsen och stärka styrelsens strategiska förmåga att styra verksamheten effektivt. Effektivitetsstyrning kräver en lyckad interaktiv hantering av välfärdsområdet. I utvärderingen bör man även beakta den betydelse som tvåspråkigheten spelar för utvecklandet av verksamheten i Österbottens välfärdsområde. Välfärdsområdesstyrelsen har nyligen fört en diskussion i ärendet och beslutat att tvåspråkigheten på sammanträdena ska kartläggas genom en enkät som skickas till de förtroendevalda och att respektive organ själv tar ställning till hur tvåspråkigheten kunde främjas på organets sammanträden. Tvåspråkighetsperspektivet kommer även att iaktas i genomförandet av den här utvärderingen och i de intervjuer som görs i samband med utvärderingen.

Utvärderingen inriktas framförallt på följande tre utvecklingsdelområden:

- 1) stärkande av välfärdsområdesstyrelsens strategiska förmåga och effektivitet (gör man rätt saker?),
- 2) förtydligande av roller som hänför sig till befogenheter, befattningsbeskrivningar och verksamheten (är man medveten om vem som gör och vad?)
- 3) utvecklande av tillvägagångssätten och verksamhetskulturen i syfte att effektivisera beslutsfattandet och det samarbete som välfärdsområdesstyrelsen bedriver i syfte att möjliggöra en resultatrik och effektiv operativ verksamhet (gör man rätt saker i rätt tid?).

Genomförande av utvärderingen

I samband med utvärderingen kartläggs utgångsläget i styrelsearbetet och den verksamhetsmodell som används i styrelsearbetet tillsammans med välfärdsområdets nuvarande tjänstemannaledning (välfärdsområdesdirektören, sektordirektörerna och förvaltningsdirektören) och välfärdsområdesstyrelse, varefter man inleder ett ömsesidigt utvecklingsprojekt på basis av forsknings- och utvärderingsdata. I nedanstående figur presenteras ett förslag till preliminär tidtabell för den utvecklande utvärderingen som ska genomföras under åren 2024–2029.

Tabell 1. Projektets genomförandefaser 2024–2029

Työvaiheet	Vuosi 2024				2025				2026	2027	2028	2029
	I	II	III	IV	I	II	III	IV				
1. Esiselvitys	■											
2. Esittely						■						
3. Haastattelut	■	■				■						
4. Kysely		■	■				■					
5. Työpaja				■				■				
6. Raportointi									■	■	■	■
7. Työvaiheet 3-6									■	■	■	■

I tabell 1 beskrivs projektets genomförandefaser åren 2024–2029. Den utvecklande utvärderingen startar i mars 2024. Under år 2024 definieras hela projektets utgångspunkt och metodologin för den utvecklande utvärderingen väljs. Sedan samlas första årets intervju- och enkätmaterial in av den nuvarande välfärdsområdesstyrelsen. Nästa välfärdsområdes- och kommunalval ordnas den 13 april 2025. Den nya välfärdsområdesstyrelsen påbörjar sitt arbete i juni 2025. En bedömning av utgångsläget likt den under första året utarbetas tillsammans med den nya välfärdsområdesstyrelsen och på basis av den ordnas utvecklingsworkshoppar. Under de följande åren följs utvecklingen upp genom att uppdatera bedömningen av utgångsläget och utvecklingsmålen som fastställdes i workshopparna. Arbetet fortsätter under hela välfärdsområdesstyrelsens mandatperiod. Genomförandeplanen för det första året presenteras mer detaljerat i tabell 2.

Tabell 2. Genomförandeplan för utvecklande utvärdering

Uppgift	Genomförande	Resultat	Tidpunkt
Förstudie: En utvärderingsplan upprättas och en dokumentanalys genomförs	Vasa universitets utvärderingsteam gör sig förtrogen med Österbottens välfärdsområdes strategi, förvaltningsstadga och andra relevanta handlingar och upprättar en noggrannare arbetsplan.	Detaljerad utvärderingsplan	03-04/2024
Presentation av projektet för utvecklande utvärdering: Växelverkan	Utvärderingsteamet presenterar arbetsplanen för den utvecklande utvärderingen för Österbottens välfärdsområdes tjänstemannaledning och välfärdsområdesstyrelse.	Presentation och diskussion på välfärdsområdesstyrelsens sammanträde.	04/2024
Intervjuer: Förförståelse	Utvärderingsteamet intervjuar välfärdsområdesstyrelsens ledamöter i utvidgad form.	Cirka 17 temaintervjuer.	05-06/2024

		Genomförs vid behov tvåspråkigt.	
Elektronisk enkät: Bredare representation	En elektronisk enkät skickas till välfärdsområdets tjänstemannaledning, välfärdsområdesstyrelse, , välfärdsområdesfullmäktige och sektionsmedlemmar (exkl. revisionsnämnden) samt andra separat överenskomna aktörer.	enkät N=100–120	08-09/2024
Strategisk workshop: Validering	Utvärderingsteamet håller en strategisk workshop för välfärdsområdesstyrelsens ledamöter. Workshopen är indelad i tre temaområden (strategisk positionering, roller och ansvar samt tillvägagångssätt och verksamhetskultur).	En heldagsworkshop	10/2024
Rapportering: Resultaten publiceras	En rapport upprättas utgående från materialet från år 2024 och tillställs välfärdsområdets tjänstemannaledning och välfärdsområdesstyrelsens ledamöter - jämte en "Code of conduct"-handbok för styrelsearbetet?	Utvärderingsrapport och roadmap	10-12/2024

Arbetet inleds i mars–april 2024 då utvärderingsplanen utarbetas och dokumentanalysen genomförs. Då ska Vasa universitets utvärderingsteam göra sig förtrogen med Österbottens välfärdsområdes strategi, förvaltningsstadga och andra relevanta handlingar och göra upp en noggrannare arbetsplan. I följande fas presenterar utvärderingsteamet arbetsplanen för den utvecklande utvärderingen för Österbottens välfärdsområdes ledning och välfärdsområdesstyrelse. Därefter intervjuar utvärderingsteamet välfärdsområdesstyrelsens ledamöter i utvidgad form. Totalt kommer cirka 20 intervjuer att göras.

Efter sommarsemestrarna skickas en elektronisk enkät till välfärdsområdets tjänstemannaledning (välfärdsområdesdirektören, sektordirektörerna och förvaltningsdirektören), välfärdsområdesstyrelsen, välfärdsområdesfullmäktige och sektionernas ledamöter (exkl. revisionsnämnden) samt till övriga, separat överenskomna aktörer. Härigenom får man reliabel forskningsdata om funktionsdugligheten och utvecklingsbehoven i välfärdsområdets förtroendeorgansystem. Slutligen ordnar utvärderingsteamet en strategisk workshop för välfärdsområdets ledning och välfärdsområdesstyrelsens ledamöter. Workshopen är indelad i tre temaområden från utvärderingen (strategisk positionering, roller och ansvar samt tillvägagångssätt och verksamhetskultur). En rapport utarbetas utgående från materialet från år 2024 och skickas till välfärdsområdets tjänstemannaledning och välfärdsområdesstyrelsens ledamöter i december 2024.